

4. Boichuk, V., & Umanets, V. (2019). Zastosuvannia elektronnykh osvitenikh resursiv yak innovatsiinyi chynnyk udoskonalennia pidhotovky maibutnikh pedahohiv [The use of electronic educational resources as an innovative factor in improving the training of future teachers]. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

УМАНЕЦЬ Володимир Олександрович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри ІТО Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: лінгвокультурна компетентність майбутніх фахівців економічних спеціальностей в умовах діяльнісного підходу.

ПОДЛІСОВСЬКИЙ Вадим Вікторович – аспірант кафедри ІТО Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Наукові інтереси: професійна освіта, ІТ в професійній підготовці, ІКТ.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

UMANETS Volodymyr Oleksandrovich – candidate of pedagogical sciences, associate professor of the ІТО department Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskiy.

Scientific interests: language-cultural competence of future economic specialists in the conditions of the business approach.

PODLISOVSKYI Vadym Viktorovich – graduate student of the ІТО department Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskiy.

Scientific interests: vocational education, ІТ in vocational training, ІСТ.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2023 р.

УДК 37.035-057.87+172.15:378.4

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-211-275-281

ОПАЧКО Магдалина Василівна –

професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0494-6883>
e-mail: magdaopachko@gmail.com

ДЕШКО Наталія Василівна –

аспірантка кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7557-1535>
e-mail: nataliia.deshko@uzhnu.edu.ua

РАЙНЧУК Вікторія Анатоліївна –

аспірантка кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0124-4798>
e-mail: viktoriia.rainchuk@uzhnu.edu.ua

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ТЕХНОЛОГІЇ ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Компетентнісний підхід, на засадах якого розбудовується сучасна освіта України активізує до розгляду проблеми ставлень. Застосування компетентнісного підходу до патріотизму як комплексної характеристики особистості дозволяє увиразнити систему ставлень, якими може бути представлений/описаний феномен патріотизму.

Актуальність досліджуваної нами проблеми впливає із потреби створення дієвих механізмів виховання патріотизму у студентів університету, як майбутніх громадян країни.

Ефективність виховання патріотизму забезпечується комплексним впливом на особистість (емоційну, мотиваційну, когнітивну, поведінкову сфери), який може бути досягнутий через реалізацію технології виховання.

Мета дослідження полягає у розкритті сутності розробки технології виховання патріотизму студентів університету, обґрунтуванні її структурних компонентів: концептуальної, змістової, процесуальної.

Концептуальні засади технології ґрунтуються на філософії патріотизму та методології управління розвитком особистості у процесі освіти, навчання і виховання.

Змістова частина технології оперує поняттями цілі і завдання виховання; зміст матеріалу для аналізу, обговорення; індивідуальні можливості та особисте бачення, індивідуальний досвід та особиста позиція.

Процесуальна частина технології полягає у організації освітньо-виховного процесу з використанням методів і форм взаємодії студентів на різних рівнях; продукуванні активностей (з використанням сторітелінгу, патріотично орієнтованих квестів, флешмобів, участі у волонтерському русі та соціально-патріотичних проєктах); управлінні розвитком і саморозвитком особистості у виховному процесі, його діагностуванні.

Перспективи подальшого дослідження полягають у організації і проведенні пілотного експерименту на предмет визначення педагогічних умов ефективності впровадження технології виховання патріотизму студентів університету.

Ключові слова: патріотизм, технологія виховання патріотизму, структура технології, студенти університету.

OPACHKO Magdalyna Vasylivna –

Professor of the Department of General Pedagogy and High School Pedagogy, Uzhhorod National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0494-6883>
e-mail: magdaopachko@gmail.com

DESHKO Nataliia Vasylivna –

PhD Student of the Department of General Pedagogy and High School Pedagogy, Uzhhorod National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7557-1535>
e-mail: nataliia.deshko@uzhnu.edu.ua

RAINCHUK Viktoriia Anatoliivna –

PhD Student of the Department of General Pedagogy and High School Pedagogy, Uzhhorod National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0124-4798>
e-mail: viktoriia.rainchuk@uzhnu.edu.ua

THEORETICAL BASIS OF THE DEVELOPMENT OF THE TECHNOLOGY FOR PATRIOTIC EDUCATION IN THE STUDENT YOUTH

The competency-based approach, modern education of Ukraine is built on, activates the issue of attitudes for consideration. The application of the competency-based approach to patriotism as a complex personality characteristic allows clarifying the system of attitudes used to represent / describe the phenomenon of patriotism.

The relevance of the issue under consideration derives from the need to set effective mechanisms for the patriotic education among the university students, as future citizens of the country.

The effectiveness of patriotic education is ensured by a complex influence on the personality (emotional, motivational, cognitive, and behavioral spheres), which can be achieved through the implementation of education technology.

The purpose of the study is to reveal the essence of the development of the technology of patriotic education in the university students and to substantiate its structural components – conceptual, substantive, and procedural.

The conceptual foundations of the technology are based on the philosophy of patriotism and the methodology of managing personality development in the process of education, training and upbringing.

The substantive part of the technology operates with the concepts of goals and tasks of education; the content of the material for analysis, discussion; individual capabilities and personal vision, individual experience and the personal position.

The procedural part of the technology consists of the organization of the educational process using methods and forms of student interaction at different levels; production of activities (using storytelling, patriotically oriented quests, flash mobs, participation in the volunteer movement and socio-patriotic projects); managing the development and self-development of an individual in the educational process, its diagnosis.

Prospects for the further research are seen in the organization and conduct of a pilot experiment on the subject of determining the pedagogical conditions for the effectiveness of implementation of the technology of patriotic education of the university students.

Key words: patriotism, technology of patriotic education, structure of technology, university students.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Компетентнісний підхід, на засадах якого розбудовується сучасна освіта України активізує до розгляду проблему ставлень. Ставлення особистості поряд із знаннями і вміннями складають кістяк компетентностей. Разом з тим, ставлення у структурі особистості є складним утворенням, яке розкривається через поняття «цінності», «установки», «аттитюди», «мотиви», «спрямованість», «інтереси», «потреби».

Застосування компетентнісного підходу до патріотизму як комплексної характеристики особистості дозволяє увиразнити систему ставлень, якими може бути представлений/описаний феномен патріотизму. З іншого боку, проникнення у сутність поняття «ставлення особистості» дозволяє зрозуміти механізм їх формування, серцевиною якого є вплив на емоційну, мотиваційну, когнітивну сферу особистості. Ефективність комплексного

впливу на особистість з метою виховання патріотизму може бути досягнута через реалізацію технології виховання. Конструювання педагогічної технології здійснюється поетапно. У даній роботі розкрито структуру технології та зміст компонент структури.

Це дасть змогу перейти до етапів діагностики та впровадження технології у освітньо-виховному середовищі вищої школи. Власне, етап впровадження технології виховання патріотизму студентів університету – це пілотний експеримент, яким планується охопити перший і другий курс студентів бакалаврату окремих факультетів (фізичної культури, юридичного, інженерно-технічного). Апробація технології дозволить виявити її слабкі і сильні сторони, спростувати/підтвердити початкові гіпотези, увиразнити процедури та засоби, уточнити методи і форми реалізації процесуального компонента технології.

Аналіз публікацій і досліджень. Нашу увагу привертають дослідження, у яких розкривається феномен ставлення особистості. Одним із таких досліджень є робота А. Ковальчук, в якій проаналізовано вивчення проблеми ставлення у зарубіжній і вітчизняній соціально-психологічній науці [3]. У роботі І. Яворської – Ветрової розкрито теорію ставлень у контексті сучасних психологічних розвідок [6].

Дослідження патріотизму як феномену, актуалізованого реаліями воєнного сьогодення спонукало до переосмислення традиційних «формуючих» підходів у вихованні у контексті сучасної української ідентичності (представленої, наприклад, у роботах І. Бега, О. Вишневецького). Заслуговує на увагу розробка науковців Інституту проблем виховання НАПН України за участі академіка І. Бега у контексті пріоритетів військово-патріотичного виховання дітей та молоді в умовах російсько-української війни та в повоєнний час.

Розкриття сутності ставлень, якими може бути представлено поняття патріотизму, уможлиблює виокремлення чинників, які впливають на його формування. Розуміючи, що патріотизм є інтегральною (комплексною) характеристикою внутрішніх спонукань і зовнішніх проявів, зазначаємо роль середовища для його виховання. Оскільки об'єктом нашого дослідження виступають студенти університету, то для нас складало інтерес вивчення можливостей середовища для формування патріотизму студентської молоді. Як зазначає у дисертаційному дослідженні М. Колотило, «реалізація місії університету в контексті становлення інформаційного суспільства передбачає підготовку висококваліфікованих фахівців, які <...> будуть спроможні забезпечувати інноваційний розвиток держави та сприяти підтриманню соціальної стабільності в сучасному світі» [4, с. 124]. Проте, мусимо розуміти, що без патріотизму висококваліфіковані фахівці будуть зайняті облаштуванням власних бізнес-планів, зароблянням грошей і держава, яка забезпечує ресурси для розвитку людського капіталу, зекономивши на вихованні громадянина, може стати економічно, ідеологічно, політично залежною країною. Тому питання виховання патріотизму у наших сучасних закладах вищої освіти це питання національного значення і безпеки.

Актуальність досліджуваної нами проблеми впливає із потреби створення дієвих механізмів виховання патріотизму у студентів університету, як майбутніх громадян країни, в яку вони будуть інвестувати свої знання, уміння, компетентності, яку будуть самовіддано відбудовувати, в якій будуть жити і творити. Адже патріотизм – це не тільки про війну, це і про перемогу, здатність відстоювати і примножувати досягнення, це і про заплачену ціну за право мати майбутнє.

Мета статті – розкрити сутність технології виховання патріотизму студентів університету, обґрунтувати її структурні компоненти: концептуальний, змістовий, процесуальний.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Ключовими способами виховання патріотизму дітей та молоді науковці Інституту проблем виховання НАПН України визначають: духовну ідентифікацію; сприйняття історичної постаті чи сучасника за взірцем; долучення зростаючої особистості до спільних патріотично орієнтованих справ зі своїми ровесниками; духовну рефлексію; доцільну самостійність; внутрішній ціннісний потенціал військово-патріотичного діяння; виховання впевненості у своєму військово-патріотичному діянні [1].

Варто зазначити, що ці способи є складовими частинами методів, форм, засобів, технологій виховання патріотизму. Вони можуть бути вплетені у канву сучасних інтерактивних, інформаційно-комунікаційних, групових технологій виховання. У даній публікації нами представлено розробку технології виховання патріотизму, як комплексної характеристики особистості, яка проявляється через систему ставлень.

Концептуальні засади технології ґрунтуються на філософії патріотизму [2] та методології управління розвитком особистості у процесі освіти, навчання і виховання [5].

Філософія патріотизму розглядає його у трьох аспектах: онтологічному – як реально існуючі почуття, погляди, ідеї; гносеологічному – як відображення у свідомості людини соціальної дійсності; ціннісному – як ставлення до світу через призму духовних і матеріальних орієнтирів, як духовно-перетворювальне ставлення до дійсності [2, с. 155]. Онтологічний аспект питання патріотизму тісно пов'язаний із сутністю буття людини, умовами її життя і розвитку та націлює на об'єктивність існування різного тлумачення патріотизму. Культурно-історичні обставини розвитку різних територій сучасної України не сприяли однозначному трактуванню українцями поняття патріотизм. Але сучасні реалії, що консолідують націю навколо стратегічних ліній суспільного демократичного і європейського розвитку, актуалізовані і загострені протистоянням у російсько-українській війні, додають виразності і чіткості у маркуванні патріотизму як наскрізної лінії вкорінення української національної ідентичності.

Гносеологічний аспект поняття патріотизму пов'язаний із пізнанням його сутності через відображення об'єктивної реальності на емоційному та раціональному рівнях. Воно може бути реалізованим на вивченні матеріалів, що містяться у: літописах *донаукового* (міфологічного характеру, наприклад, битва титанів; релігійного характеру, наприклад, битва Давида і Голіафа) та *наукового* (у контексті

патріотичного виховання дослідження фундаментального (І. Бех, М. Боришевський, О. Вишневський, О. Киричук, Г. Філіпчук) та прикладного (дослідження культурно-історичних і духовно-національних традицій народу (В. Федяєва); семантико-термінологічний дискурс патріотичного виховання (С. Зозуля); педагогічні казки В. Сухомлинського у вихованні у дітей почуття патріотизму й громадянськості (Л. Заліток) порядку тощо) *рівнів*; архівних хроніках репортерів та спогадах очевидців і учасників різних воєн, які провадилися на території України впродовж тривалого періоду часу; художніх творах українських письменників доби Розстріляного Відродження, представників українського культурного руху шістдесятників та творах і мистецьких полотнах сучасників; віртуальних і реальних музейних експонатах тощо.

Аксіологічний і праксеологічний виміри сутності патріотизму відображають сутнісні зв'язки між свідомим (знання, пізнавальні процеси, самосвідомість, воля, почуття) та несвідомим (специфічне людське проявлення реакцій психіки на подразники, агенти впливу; ментальність є проявом реальності несвідомого) сприйняттям дійсності та практичною, раціональною поведінкою і діяльністю людей. «Ці аспекти є яскравими зразками активної ролі суспільної свідомості у формуванні суспільного буття, адже визначають вчинки людей як у повсякденному житті, так і під час захисту Батьківщини. Дієва сторона патріотизму є вирішальною, оскільки є результатом діяльності емоційного та раціонального рівнів, трансформує ідеї в матеріальний вияв» [2, с. 156].

Методологія управління розвитком особистості у процесі освіти, навчання, та виховання ґрунтується на парадигмі «засвоєння» (на протигагу парадигмі «формування»). Розвиток освіти на засадах гуманізму і демократизації передбачає переосмислення ролі і місця «діяльності» у навчальному процесі. Насамперед йдеться про перенесення акцентів із «формуючої діяльності» педагога на пізнавальну діяльність тих, хто навчається. Це стає основою для «проростання» суб'єкт-суб'єктної взаємодії; творення нової педагогічної реальності – освітнього середовища; переосмислення ролі педагога у освітньо-виховній траєкторії розвитку вихованців. У новій освітній методології педагог забезпечує управління розвитком особистості студента (учня, курсанта) у процесі навчання, виховання, освіти із урахуванням індивідуальних можливостей (інтересів, потреб, здібностей) засвоєння змісту навчання, виховання, освіти.

Нове розуміння ролі і місця педагога у освітньо-виховному процесі є наслідком парадигмальної освітньої трансформації: у контексті діяльній парадигми, у якій взаємодія будується у форматі суб'єкт-об'єктних зв'язків (педагог-суб'єкт, студент-об'єкт педагогічного

впливу) управління розвитком особистості, яка навчається зводилося до забезпечення зворотного зв'язку у лінійній системі педагогічного процесу; у контексті гуманістично орієнтованої парадигми, у якій взаємодія будується у форматі суб'єкт-суб'єктних зв'язків, яка суттєво доповнює уявлення про лінійність педагогічного процесу нелінійними представленнями – управління розвитком особистості розглядається як складний процес, що враховує неоднорідність і множинність моделей освітнього середовища та «просторовість» взаємодії.

Студент у рамках діяльній парадигмальної освіти, насамперед, як носій соціального, орієнтований: на пріоритет суспільного над індивідуальним, колективного над особистим; на засвоєння і відтворення готових знань, дій за зразком; на продуктивну діяльність, як прояв творчих здібностей тощо; завдання педагога – управляти вихованням особистості через організацію діяльності для забезпечення результату, який може бути презентований, наприклад, рівнями ідейності (ідейно стійкий, ідейно неблагонадійний, ворожий елемент).

У гуманістичній парадигмі особистість – носій, насамперед, індивідуального, неповторного, орієнтована на власні пріоритети: інтереси, потреби, можливості. Завдання педагога полягає у забезпеченні управління вихованням особистості студента (учня, курсанта) через організацію взаємодії та творення простору для активності студентів, створення можливостей для самореалізації у колективній творчій справі, партнерській взаємодії; моделювання сприятливого для саморозвитку особистості середовища.

У першому випадку педагог орієнтований на формувальну діяльність, спрямовану на забезпечення результату, відображеного у рівнях сформованості. У іншому – педагог орієнтований на створення освітнього середовища, сприятливого для розвитку особистості студента. В цьому випадку педагог має впевнено орієнтуватись у: закономірностях розвитку особистості студента (його інтелектуальної, мотиваційної, емоційної, вольової та індивідуальної сфер); можливостях використання сучасних інформаційних технологій у вихованні; забезпеченні варіативності у вихованні за рахунок реалізації різних сценаріїв досягнення цілей та пріоритету визнання відмінностей у цінностях, потребах, інтересах, мотивах; особливостях організації активностей у вихованні на різних рівнях взаємодії (співпорядкування, співпраця, співтворчість); можливостях використання аксіологічного потенціалу взаємодії для розвитку мотиваційно-ціннісних ставлень, емоційно-вольових настанов особистості студента; забезпечення інтелектуального розвитку студентів на основі знань про когнітивні стилі, про методи і

методики стимулювання розвитку творчих здібностей особистості тощо.

Змістова частина технології оперує поняттями цілі і завдання виховання; зміст матеріалу для аналізу, обговорення; індивідуальні можливості та особисте бачення, індивідуальний досвід та особиста позиція.

Цілі патріотичного виховання студентської молоді співзвучні із цілями військово-патріотичного виховання, визначеними науковцями Інституту проблем виховання НАПН України. Окресливши пріоритети військово-патріотичного виховання дітей та молоді в умовах російсько-української війни та в повоєнний час, вони визначають мету військово-патріотичного виховання як «виховання почуття безкорисливої любові до українського народу, держави, формування оборонної свідомості, готовності до національного спротиву, мотивування до набуття необхідних компетентностей у сфері безпеки й оборони шляхом цілеспрямованої діяльності закладів освіти, громадських об'єднань, сім'ї, органів державної влади й місцевого самоврядування та силових структур» [1, с. 3].

Але у технології виховання патріотизму особистості акцент робиться на поглибленні аксіологічного компоненту патріотизму, що дозволяє доповнити прояви почуття любові до держави, народу знаннями історичних і культурних цінностей, традицій і звичаїв народу, знаннями та розумінням його символів (прапор, герб, гімн); мови; знаннями про найкращих представників нації-носіїв коду українця, видатних історичних постатей – державотворців, діячів науки і техніки, культури, освіти, мистецтва, спорту.

Змістом матеріалу для аналізу може стати система ставлень, у якій віддзеркалюється патріотизм.

Узагальнення різних підходів у теорії ставлень дозволяє виокремити їх за ознакою спрямованості: ставлення до речей і явищ зовнішнього світу (суб'єкт-об'єктні ставлення); ставлення до інших людей (суб'єкт-суб'єктні, міжособистісні ставлення); ставлення до себе; ставлення до суспільства, мікросередовища, окремих людей, які виникають у міжособистісних контактах і обумовлені історичними та колективними відносинами; ставлення до праці й інших видів діяльності; ставлення до речей як продуктів людської праці.

На основі аналізу вивчення проблеми ставлень у вітчизняній та зарубіжній психології І. Яворська-Ветрова визначає ставлення як інтегральне системне утворення, єдність відображення суб'єктом об'єктивної дійсності і відношення до неї, яке спрямовує й визначає поведінку і діяльність. В рамках суб'єктної парадигми система ставлень розглядається як різновид моделі структури і змісту індивідуального досвіду людини [6].

Аналіз теорії ставлень у психологічній науці, здійснений А. Ковальчук дає змогу сформулювати висновок: «ставленням можна назвати індивідуальний суб'єктивний внутрішній стан відносно речей та подій на основі попереднього життєвого досвіду, що певним чином відобразився на свідомості людини» [3, с. 68]. Вивчаючи феномен ставлення до дійсності, дослідниця звертає увагу на внутрішню направленість особистості відносно зовнішнього світу. У контексті розкриття сутності ставлень варто розглянути їх у системі зв'язків: ставлення та потреби; ставлення та інтерес; ставлення та емоції (почуття); ставлення та мотиви (поведінка); ставлення та здібності.

Розкриття сутності цих зв'язків дозволило нам: 1) представити патріотизм, як характеристику особистості через систему ставлень, а саме: ставлення до національного; ставлення до громадянського; ставлення до морального; ставлення до родинного; ставлення до природи; ставлення до інших; ставлення до себе; 2) наблизитись до розкриття способів формування ставлень, що дуже важливо у випадку виховання патріотизму. Останнє складає сутність процесуальної частини технології виховання патріотизму.

Процесуальна частина технології полягає, власне, у реалізації її вихідних настанов. Це організація освітньо-виховного процесу з використанням методів і форм взаємодії; продукування активностей; управління розвитком і саморозвитком особистості у виховному процесі, його діагностування. Технологію виховання патріотизму студентської молоді пропонуємо реалізувати у змісті проекту «Сім сходинок до Патріота». Проект може реалізуватися у студентських групах впродовж навчального семестру, або навчального року. Ідея участі у проектній діяльності – пройти (прожити) сім ключових етапів, кожний із яких концептуально об'єднаний навколо виокремлених семи груп ставлень. Проходження кожного етапу може мати різну тривалість у часі, різні форми проведення, різні способи представлення. Важливою є участь у кожному з етапів і включеність студентів у проживання досвіду вираження та виокремлення персональної системи ставлень. Важливим також у реалізації технології є спільне планування дій та активностей, погодження участі у спеціально організованих заходах, наприклад, у обговоренні прочитаної книги/переглянутого кінофільму з використанням *сторітелінгу* (сторітелінг – мистецтво розповіді захопливої історії з метою впливу на емоційну, мотиваційну, когнітивну сферу особистості); участі у *квестах*, наприклад, піший квест патріотично-військовими локаціями міста (гра-квест є інноваційною формою роботи із студентами; цікавий і, водночас, ефективний спосіб засвоєння студентами необхідних знань, умінь та навичок; інтерактивні вправи,

виконання яких передбачає участь у квесті, стимулюють інтерес студентів, забезпечують активне долучення всіх учасників, згуртовують студентський колектив); у створенні патріотично орієнтованих *флешмобів* (соціальні акції, спрямовані на привертання уваги до явищ соціального життя, на протест проти приниження гідності і честі людини); участі у студентському *волонтерському русі*, у соціальних *проектах* патріотичного спрямування за участю студентської молоді тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Застосування компетентнісного підходу до патріотизму як комплексної характеристики особистості дозволяє увиразнити систему ставлень, якими може бути представлений/описаний феномен патріотизму. З іншого боку, проникнення у сутність поняття «ставлення особистості» дозволяє зрозуміти механізм їх формування, серцевиною якого є вплив на емоційну, мотиваційну, когнітивну сферу особистості. Ефективність комплексного впливу на особистість з метою виховання патріотизму може бути досягнута через реалізацію технології виховання.

Конструювання технології виховання патріотизму студентської молоді передбачає наповнення її структурних компонент змістом.

Концептуальні засади технології ґрунтуються на філософії патріотизму та методології управління розвитком особистості у процесі освіти, навчання і виховання.

Змістова частина технології оперує поняттями цілі і завдання виховання; зміст матеріалу для аналізу, обговорення; індивідуальні можливості та особисте бачення, індивідуальний досвід та особиста позиція. Змістом матеріалу для аналізу може стати система ставлень, через яку розкривається сутність патріотизму: ставлення до національного; ставлення до громадянського; ставлення до морального; ставлення до родинного; ставлення до природи; ставлення до інших; ставлення до себе.

Процесуальна частина технології полягає у організації освітньо-виховного процесу з використанням методів і форм взаємодії студентів на різних рівнях; продукування активностей (з використанням сторітелінгу, патріотично орієнтованих квестів, флешмобів, участі у волонтерському русі та соціально-патріотичних проектах); управлінні розвитком і саморозвитком особистості у виховному процесі, його діагностуванні.

Перспективи подальшого дослідження полягають у організації і проведенні пілотного експерименту на предмет визначення педагогічних умов ефективності впровадження технології виховання патріотизму студентів університету.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бех І. Д., Канишевська Л. В., Малиношевський Р. В. Стратегія військово-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти України: реалії та орієнтовні позиції. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5 (2). 2023. С. 1–7 URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5202>
2. Івченко Ю. В. Соціально-філософський зміст патріотизму. *Філософські та методологічні проблеми права*, № 1 (11). 2016. С. 154–162 URL: <https://philosophy.naiu.kiev.ua/index.php/philosophy/article/view/390/392>
3. Ковальчук А. С. Теоретичні основи поняття «ставлення особистості до дійсності». *Вісник післядипломної освіти*. «Серія «Соціальні та поведінкові науки», 15 (44), 2021. С. 65–67 URL: [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-15\(44\)-65-77](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-15(44)-65-77)
4. Колотило М. О. Місія університету в контексті філософсько-освітньої парадигми інформаційного суспільства. Дисертація...кан. філос. наук: 09.00.10 – філософія освіти. Київ: Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», 2015. 222 с. URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2019/01/Kolotilo.diser_28.09.2015_14.pdf
5. Опачко М. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів фізики з дидактичного менеджменту. Дис...д.пед.наук: 13.00.04 –теорія та методика професійної освіти. Київ: Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова, 2018. 686 с. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.01/dus_Opachko.pdf
6. Яворська-Ветрова, І. Теорія ставлень особистості в сучасних психологічних розвідках. *Грааль науки*, (4), 2021. С. 521–524. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.07.05.2021.096>

REFERENCES

1. Bekh, I. D., Kanishevska L.V., Malynoshevskiy R.V. (2023). Stratehiia viiskovo-patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi v systemi osvity Ukrainy: realii ta oriientovni pozitsii [The strategy of military-patriotic education of children and youth in the education system of Ukraine: realities and indicative positions]. *Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, 5 (2). S. 1–7 URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2023.5202> [in Ukrainian]
2. Ivchenko, Yu. V. (2016). Sotsialno-filosofskiyi zmist patriotyizmu [Socio-philosophical content of patriotism]. *Philosophical and Methodological Problems of Law*, № 1 (11). S. 154–162 URL: <https://philosophy.naiu.kiev.ua/index.php/philosophy/article/view/390/392> [in Ukrainian]
3. Kovalchuk, A. S. (2021). Teoretychni osnovy poniattia «stavlennia osobystosti do diisnosti» [Theoretical foundations of the concept of "attitude of the individual to reality"]. *Bulletin of postgraduate education. Series "Social and behavioral sciences"*, 15 (44) S. 65–77 URL: [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-15\(44\)-](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-15(44)-) [in Ukrainian]
4. Kolotylo, M. O. (2015). Misiiia universytetu v konteksti filososfsko-osvitnoi paradyhmy informatsiinoho suspilstva [The university mission in the context of the philosophical and educational paradigm of the information society]. *Dysertatsiia...kan. filoz. nauk: 09.00.10 – filosofiiia osvity*. Kyiv: Natsionalnyi tekhnichnyi universytet Ukrainy «Kyivskiyi politekhnichnyi instytut», 222 s. URL: https://ihed.org.ua/wpcontent/uploads/2019/01/Kolotilo.diser_28.09.2015_14.pdf [in Ukrainian]
5. Opachko, M. (2018). Teoretyko-metodychni zasady pidhotovky maibutnih uchyteliv fizyky z dydaktychnoho menedzhmentu [Theoretical and methodological principles of training future physics teachers in didactic management]. *Dys...d.ped.nauk: 13.00.04 –teoriiia ta metodyka profesiinoi*

osvity. Kyiv: Natsionalnyi pedahohichnyi universytet im. M. P. Drahomanova, 686 s. URL: https://npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/dicer/D_26.053.01/dus_Opachko.pdf [in Ukrainian]

6. Yavorska-Vietrova, I. (2021). Teoriia stavlen osobystosti v suchasnykh psykhohichnykh rozvidkakh [The theory of personality attitudes in modern psychological research]. *Grail of Science*, (4), S. 521–524. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.07.05.2021.096> [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ОПАЧКО Магдаліна Василівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «УжНУ».

Наукові інтереси: створення технологій навчання, виховання, розвитку особистості студента в освітньому середовищі вищої школи.

ДЕШКО Наталія Василівна – аспірантка кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Наукові інтереси: педагогічні умови ефективності організації студентоцентризованого навчання.

РАЙЧУК Вікторія Анатоліївна – аспірантка кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Наукові інтереси: використання сторітелінгу у розробці технологій навчання і виховання та розвитку особистості.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

OPACHKO Magdalyna Vasylivna – Professor of the Department of General Pedagogy and High School Pedagogy, Uzhhorod National University.

Scientific interests: creation of technologies for learning, education, and development of a student's personality in the educational environment of a higher school.ntific interests.

DESHKO Nataliia Vasylivna – PhD Student of the Department of General Pedagogy and High School Pedagogy, Uzhhorod National University.

Scientific interests: pedagogical conditions for the effectiveness of the organization of student-centered learning.

RAINCHUK Viktoriia Anatoliivna – PhD Student of the Department of General Pedagogy and High School Pedagogy, Uzhhorod National University.

Scientific interests: the use of storytelling in the development of learning and education technologies and personality development.

Стаття надійшла до редакції 05.10.2023 р.

УДК 378.147

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-211-281-287

ЩЕРБИНА Світлана Володимирівна –

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов

Центральноукраїнського національного технічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2729-4267>

e-mail: 2108sveta64@gmail.com

ЛПАТОВА Марина Валентинівна –

викладач кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи

Центральноукраїнського національного технічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6410-1762>

e-mail: marinalipatova58@gmail.com

ГАВРИЛЕНКО Ольга Миколаївна –

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов

Центральноукраїнського національного технічного університету

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4653-8183>

e-mail: olga_kr@i.ua

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті розглядаються деякі аспекти формування мотивації до вивчення іноземної мови студентами у процесі навчальної діяльності.

Вільне володіння англійською мовою є однією з першорядних та необхідних навичок, що потрібні сучасному спеціалісту в умовах поглиблення відносин між Україною та країнами ЄС. Тому виникає потреба у створенні умов для підвищення мотивації, тому що саме завдяки їй пояснюється інтенсивність у здійсненні дії, активність та ефективність у досягненні результату та мети діяльності, а саме у вивченні іноземної мови.

Метою статті нами визначено теоретичне обґрунтування та практичне застосування деяких аспектів підвищення мотивації студентів у процесі вивчення іноземної мови.

Мотиваційний аспект у вивченні іноземної мови являє собою систему дій, які виконує викладач, з метою викликати зацікавленість, ініціативність та активність у тих, хто навчається, для досягнення найбільш оптимального результату.

Впровадження імітаційно-ігрових методів в навчальний процес актуалізує потребу студентів у вивченні іноземної мови, що базується не тільки на передачі та отриманні знань, а й на їх практичному використанні в іншомовному спілкуванні, викликає зацікавленість та підвищує мотивацію до навчальної діяльності.